Opstandig hoogbegaafd

Een intieme getuigenis

Abel Abelson

Copyright © 2015 Abel Abelson

Alle rechten voorbehouden

Door de auteur vertaald en herwerkt uit het Frans (« Moi, surdoué révolté »).

Eerder uitgegeven onder de titel “Word nooit zoals hen”.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN: 9789402141542

www.abelabelson.be

Eerste uitgave, november 2015

DANKWOORD

Aan mijn ouders, voor alles wat ze voor mij gedaan hebben.

Aan mijn zus, voor haar morele en praktische steun; aan mijn broer om te zijn wie hij is.

Aan mijn echtgenote en mijn zoon, omdat ze mijn leven gered hebben en het alle dagen opnieuw redden.

Aan Bill Mollison, Masanobu Fukuoka, Za Rinpoche, Jimi Hendrix, Charles Bukowski, Shunryu Suzuki, Taizan Maezumi, Lhamo Dhondup, Eno, Gautama Siddharta, Taisen Deshimaru en al die andere lucide en minder lucide maar allemaal goedhartige en intens levende uitzonderingen op de regel. Zij hebben zich niet verborgen en zo mijn eenzaamheid verzacht, ze draaglijk gemaakt, de muren doorboord. Zonder hen had ik mijn kindertijd, mijn jeugd en de moeilijkheden in mijn bestaan niet overleefd.

Aan Natalia en Raphaël, voor hun steun en vriendschap in moeilijke tijden.

Aan Elisa T. voor de vrijgevige hulp met het oorspronkelijke manuscript.

Aan jou, lezer of lezeres, om mij te vergezellen.

WOORD VOORAF

Het boek dat je op het punt staat te lezen, beste lezer of lezeres, is niet zomaar een hersenspinsel. Ik heb het ook en vooral uit mijn buik, mijn ingewanden en mijn hart gewrongen. Soms is het gewaagd, bij momenten overdreven. In ieder geval getekend door mijn vele blessures.

Dat is zo omdat ik het zo gewild heb. Een boek zoals dit, vind ik, moet schandalig waarachtig zijn en de volledig subjectieve waarheid van de schrijver weergeven – of niet geschreven worden en nog minder uitgegeven.

Rond mijn vijfendertigste las ik “Hoog Sensitieve Personen: Hoe blijf je overeind als de wereld je overweldigt” van Elaine Aron en kreeg een eerste schok van herkenning. In het grootste deel van de anderen die zichzelf “hooggevoelig” proclameerden herkende ik me echter helemaal niet. Aron zelf verklaarde namelijk dat wie zich in slechts één van de vele karakteristieken van hooggevoeligheid herkent, zichzelf “hooggevoelig” mag noemen. Dat zette de poort, naar mijn mening, veel te wijd open en maakte de groep “hooggevoeligen” zo heterogeen en verdund dat alle zin, betekenis en belang ervan teniet gedaan werden.

Vijf onwennige jaren later deed ik mee aan een gecontroleerde intelligentietest georganiseerd door Mensa. Een paar weken later kreeg ik per brief bericht “hoogbegaafd” te zijn. Het verklaarde naar mijn aanvoelen een heel stuk beter mijn eeuwige “anders zijn”. Maar ook het concept “hoogbegaafdheid” en vooral de invulling ervan is problematisch.
Niet-hoogbegaafden, of ze nu psycholoog zijn of niet,

begrijpen niets van hoogbegaafden en zullen dat ook nooit kunnen.
Hoogbegaafden lijden dan weer aan een meerderwaardigheidscomplex (dat kan openlijk zijn maar ook verdoken achter “nederigheid” en het willen “verheffen” van anderen), aan een overaanpassingssyndroom waarbij ze zichzelf onophoudelijk en diep mutileren en dat ook prediken als de ultieme verlossing aan anderen, of ze slijten als levende doden hun dagen in verdringing, depressie, workaholisme, gaming en andere verslavingen. De uitzonderingen bestaan maar ze zijn zeldzaam. Te zeldzaam.

Ik heb een boek willen schrijven over hoe het is de hooggevoelige, hoogbegaafde persoon te zijn die ik ben. Zoals ik ben, in de wereld zoals ik die beleef, wanneer ik niet verdring, mezelf niet vermink, en het meerderwaardigheidscomplex voorbij. Een kreet in de jungle, vanuit mijn ingewanden, zo authentiek en eerlijk mogelijk. Een minimum aan theorieën en concepten, een minimum aan rationeel vuurwerk, een maximum aan emotie.

Ik heb diep in mijzelf gegraven en geprobeerd radicaal eerlijk neer te schrijven wat ik vond, of het nu mooi of lelijk was, bijtend of poëtisch, teder of pijnlijk, broos of furieus, verward of helder, algemeen aanvaardbaar of controversieel, inschikkelijk of schandalig.

Om misverstanden te vermijden zou ik met aandrang willen vragen om het volgende nooit uit het oog te verliezen:

- ik ben maar één hoogbegaafde/hooggevoelige onder vele andere. Elk van ons is anders en ik kan noch wil in naam van anderen spreken. Dit ben ik, heel specifiek, en niemand anders.

- de waarheden in dit boek zijn de mijne, emotioneel en hoogst subjectief van aard. Op emoties heb ik gepoogd woorden, metaforen te plakken. Om alle misverstanden te vermijden: neem ze niet altijd al te letterlijk. Lees ook, en vooral, achter de letters.

Dit boek is een soort intiem dagboek geworden, een reisverslag van een reis die niet ten einde is maar eerder begint. Ik stel het voor zoals het is, met zijn tekortkomingen maar ook zijn intrinsieke waarden. Ik stel me voor, zoals ik ben, op dit moment van mijn onophoudelijke en eindeloze verandering en evolutie.

Aangename kennismaking, of op zijn minst: authentieke kennismaking.

OPDRACHT

Opgedragen aan jou, de echte jou:

kom uit de vergetelheid.

Ik verklaar je vrij

en de vrijheid waard.

PROLOOG

I

Flash-back.

Mexico, zeven jaar geleden. Ik ben er drieëndertig. Vóór mij, ver in de diepte, het meer van Patzcuaro. Achter mij een houten hut. Daarin een baby en een vrouw. Onze baby, mijn vrouw. Ze slapen.

De geur van gras en dennen vroeg in de morgen. Frisse lucht, zonneschijn... en ik, ongelukkig. Want ik heb nog steeds geen idee hoe te leven zonder een last te zijn.

II

Flash-back. opnieuw. Ik ben drie of vier jaar oud. Met mijn pyjama aan ben ik mooi in bed gaan liggen, het laken tot net onder mijn kin getrokken. Ik lig te wachten. Ik heb een superplan.

Daar, daar hoor ik haar al. Mijn moeder. Ze komt de trap op, stapt de gang in om naar de badkamer te gaan, net naast de kamer die ik met mijn oudere broer deel. Nu is het moment.

“Mama! Kom eens hier,” roep ik. “Heel even maar. Ik heb je iets belangrijks te vertellen.”

Ze komt. “Ja, jongen, wat is er?”

“Dichter, mama, ik moet het in je oor fluisteren.”

Het werkt. Ze buigt zich over mij. Snel grijp ik haar bij de hals, trek haar naar mij toe en geef haar een kus op de wang. Haar wang is zacht.

Ik laat haar los en bekijk haar vol verwachting. Maar het is helemaal niet zoals ik het mij had voorgesteld, zoals ik het had gewild, voor haar, voor mij. Ze is gegeneerd. Het heeft haar in de war gebracht, ze weet niet wat gedaan.

Snel strekt ze zich opnieuw en doet alsof er niets gebeurd is. Met iets van paniek in haar ogen. Alsof er iets verschrikkelijks gebeurd is dat maar zo gauw mogelijk vergeten moet worden.

Ik voel me rot, schuldig. Hier had ik me niet aan verwacht.

De avond erop probeer ik het nog eens. Exact hetzelfde zelfs al moet ze nu wel weten wat er gaat gebeuren, zelfs al is het geen verrassing meer. Misschien was het niet het juiste moment gisteren? Misschien was ze verstrooid?

Maar het resultaat is net hetzelfde. Een beetje lauwer misschien, ze had het zien aankomen deze keer.

Mijn superplan is in het water gevallen, het ijskoude water. Mijn plan om aan mijn mama te tonen hoeveel ik van haar houd, om met haar een verbinding te maken. Er is niemand, daar, beschikbaar, voor een verbinding. Dat, dat ga ik moeten leren.

III

Flash forward. Hier en nu. De zetel waarin ik dit zit te schrijven is tweedehands. Alles hier is tweedehands. Niet toevallig. Als ik dan toch moet leven, dan op zijn minst van wat de anderen niet meer willen. Geen last zijn, niets wegen. Zelfs al is dat onmogelijk.

De kracht vloeit uit mijn armen weg terwijl ik me mijn kindertijd herinner. Een kindertijd die nochtans schijnbaar “gelukkig” was. Maar dat is maar schijn. En ik ben in de werkelijkheid gaan graven.

Ik stel me voor dat anderen zich begrepen en gedragen hebben gevoeld als kinderen. Ik stel me voor dat de herinneringen daaraan hen sterken in dezelfde mate als ik nu verzwakt wordt, leegloop, mij verlies.

Ik ben jaloers geweest op hen. Ze hebben niet méér capaciteiten dan ik en toch een leven dat zoveel makkelijker is. Niets heb ik misdaan om dat te verdienen. Toen ik nog klein was, werd ik “het zonnetje” genoemd. Maar dat zonnetje is snel achter de wolken verdwenen van deze planeet die niet de mijne is. Die gemaakt is voor wezens niet zoals mij.

Mijn ouderlijk huis is voor mij een weeshuis geweest. Dat is een gevoel, daar kan ik niets aan doen. Een microweeshuis in familieformaat. Eentje van heel goede kwaliteit, dat wel. Ik heb te eten gekregen, mijn kleren werden gewassen. Maar dat gebeurt, of zou moeten gebeuren, in elk weeshuis. Wat er een gezin had kunnen van maken, dat is wat ontbrak. Toch in mijn beleving.

Jaloers ben ik niet meer op die anderen die wel een “echt gezin” hebben gehad. Het gezin waarin ik kind was, was ook een echt gezin – alleen op maat van kinderen niet zoals ik. Voor die andere kinderen was het misschien het paradijs op Aarde geweest. Maar niet voor mij. Dat is noch mijn fout, noch die van mijn ouders. Het is een kwestie van incompatibiliteit, meer niet.

Jaloers ben ik niet meer, maar de pijn blijft en zal blijven. Dat is niet erg. Pijn is een gevoel, een doordringend gevoel. Zolang gevoelens echt beleefd worden, zolang het glas geleegd en volop gesmaakt wordt tot op de bodem, het bezinksel incluis, zolang is leven: echt leven.

Ik leef. Ik leef. Verwoed leef ik, nooit zal ik dood gaan. Dood gaan bestaat niet. Verdwijnen is onmogelijk in dit heelal, per definitie. Dat kan je zien, begrijpen, verifiëren. Waar zouden de dingen naartoe gaan, waar zouden de bewegingen van onze gedachten, gewaarwordingen, gevoelens naartoe gaan? Naar waar zouden wij verdwijnen? Naar een plek buiten het heelal, dat dus het heelal niet meer zou zijn? Nonsens. Er is enkel recombinatie, reorganisatie, op eindeloos veel schalen, aan eindeloos veel snelheden, allemaal onontkoombaar. Dat, en niets anders.

We kunnen ons leven elk bestaansrecht ontkennen, dat wel. We kunnen onszelf verplichten, tot elke prijs, om andermans leven te leiden. We kunnen verdringen. We kunnen er een somatisatiestoornis van maken. We kunnen doen alsof, we kunnen in onze eigen hallucinaties gaan vegeteren als in een roze, gecapitonneerde cel. En op die manier vermijden te moeten rouwen, in conflict te moeten treden – maar ook vermijden te leven.

Dat zijn allemaal maar woorden die onvermijdelijk inexact zijn. Maar wat die woorden proberen te beschrijven is wel reëel. Het gebeurt, op een enorme schaal. En het is waar ik weiger aan mee te doen. Eindelijk, uiteindelijk.

IV

Flash back.

Ik ben er veertig. Decor: een door Mensa georganiseerde IQ-test. Zes personen hebben zich aangeboden. Zes nogal verschillende personen in een klein, slecht verlucht zaaltje onder de basiliek van Koekelberg.

Ik doe de test. Ik doe hem goed. Dat weet ik. En tegelijk, misschien ook niet? We zullen zien.

Twee of drie weken later een brief in de bus: “Geachte Heer, … QI 133, …, hoogbegaafd, ...”

Op mijn veertigste ontdek ik dat het normaal is dat ik niet normaal ben. Ik ben “hoogbegaafd”. En voor een “hoogbegaafde” is het normaal om niet normaal te zijn, want dat is hij gewoon niet, nietwaar?

Het geeft me de punch om mijn eeuwige abnormaliteit als een “plus” te zien in plaats van als een “min”. Om voor even te denken: “jullie kunnen allemaal mijn reet kussen, bende idiote klootzakken”. Om mij mijn vierkante meter toe te eigenen, die waar mijn voeten geplant staan, mijn achterwerk neergeploft, mijn vermoeide lichaam uitgestrekt.

Dat hoogbegaafdenverhaal lost niets op natuurlijk. Maar die punch om mij mijn vierkante meter toe te eigenen, die verandert alles.

Eigenlijk weet ik het maar al te best. Ik weet maar al te best dat het een voorwendsel is, meer niet, dat etiket “hoogbegaafd”. Maar ik grijp het met beide handen aan

en maak er de katalysator van mijn leven van, van mijn hergeboorte.

Zoals elke katalysator maakt ook deze niet het gros van de reactie uit. Maar er is een “vóór” en een “na”, en dat is wat belangrijk is. De katalysator is slechts de kleine specerij, de vonk die de verandering in gang zet. Dat belet niet dat de verandering zelf enorm kan zijn.